TARİKAT VE MENÂKIB RİSÂLESİ

Medineli Ahmet Efendi
Kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

Hazırlayan
İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2010

Bu kitapta "Medineli" Ahmed Efendi kaddese'llâhü sırrahu'l azîzin tahrir buyurdukları soru cevap şeklindeki **Tarikat ve Menâkıb Risalesi** [1] ni Osmanlıcadan Türkçe'ye çevirerek kardeşlerimize faydalı olmayı düşündük.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

---

[1] Atatürk Kütüphanesi-İstanbul, Tarikat ve Menâkıb Risalesi. / "Medineli" Ahmed Efendi 297.7 - Osman Ergin Yazmaları - OE_Yz_001344/01

TARİKAT VE MENÂKIB RİSÂLESİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله

وصحبه وسلم اجمعين

Masiva şâibesinden dili tathîre çalış
Pertev-i hikmet ü irfan ile tenvire çalış.[2]

Allah Teâlâ'dan korkma hakkında buyrulan âyet-i kerime 15 iken, zikir hakkında nazil olan 1800 tanedir.

Soru: HAKİKAT-İ MUHAMMEDİYE nedir?

Cevap: Taayyünü evvelde ki Esmâ'ül Hüsnânın hepsinin bulunduğu İsm-i Âzam olan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hakikâtidir.

[2] "Gönlü Allah Teâlâ'dan başkasına bağlanma lekesinden temizlemeye çalış, irfan ve hikmet ışığıyla aydınlatmaya gayret et."

NEBEVÎ NUR

Kalem	Müminlerin basiret nuru
Levh-i Mahfuz	Müminlerin kalb nuru (Marifetü'llâh)
Hamele-i arş	Arş-ı âla
Kürsi	Melekler
Semâlar Yerler	Cennet ve Cehennem
Müminlerin nurlu kalbi (Marifetü'llâh)	Müminlerin nuru (Tevhid: Lailâhe İllâ'llah)

Soru: Âlemi Lâhut nedir?

Cevap: Hazerât-ı evvel;

Gayb-ı Mutlak;

Vücud-u Mutlak;

La Taayyün;

Vücud-u Mahz (Küntü Kenz Makamı)

Zât-ı Sırf;

Ümmü'l Kitap;

(Zât) **"Allah, bütün âlemlerden müstağnidir."** (Ankebut, 6)

Nokta-i Basit;

Âlem-i lâhut bu bahsedilenlerin hepsine taalluk[3] eder.

Soru: Âlem-i Ceberût nedir?

[3] **Taallûk:** İlgisi olma, ilgisi bulunma, ilgi, ilinti.

Cevap: Hazerât-ı Sânî (İkinci);

Taayyün-ü Evvel;

Tecell-i Evvel;

Akl-ı Evvel;

Âlem-i Esmâ ve Sıfât;

Â'yan-ı Sânî;

Âlem-i Mücerredât;

Âlem-i Mâhiyyat;

Ruhî Küll;

Berzah-ı Kübrâ;

(Bu mertebeler vahid'in ismidir) (gayb-ı Muzâf da denir.)

Âlem-i Ervah; ruha da talluk eder.

Soru: Âlem-i Melekût nedir?

Cevap: Âlem-i Misâl;

Âlem-i Hayal;

Âlem-i Vâhidiyyet;

Taayyünü Sânî;

Tecelli-i Sânî;

Sidretü'l Müntehâ;

Âlem-i Emir;

Berzah-ı Sağir;

Âlem-i Tafsîl;

Hazerât-ı Sâlis (Üçüncü)

Soru: Şuhûd-u Mutlak nedir?

Cevap: (Semâvî kalbe taalluk eden) Hazerât-ı Rabia (Dördüncü) ki âlem-i melekût;

Arş-ı âzam dahi bu âlemdendir, âlem-i ecsâmın cümlesini muhittir. (Büyük arş, bu âlemdendir ve cisimler âlemini de kapsar.)

Soru: Âlem-i Melekût nedir?

Cevap: Âlem-i Şuhûd;

Âlem-i Nâsût;

Âlem-i Halk;

Âlem-i Hay;

Âlem-i Anâsır;

Âlem-i Eflâk ve Nucûm;

Âlem-i Mevâlîd;

Dünya ve içindekilere cesede taalluk edenler.

Soru: Onsekiz bin âlem nedir?

Cevap: Mahlûkat sınıf sınıf olup her birisine bir âlem denir. Allah Teâlâ'nın dışındakiler demektir.

Akl-ı küll, ruh, levh ve kalem de denir.

Ârş, kürsî, yedi gök, dört unsur, mevâlid-i selâse (Bitki, hayvan ve maden) hepsi olup, biner farz edilerek onsekiz bin âlem olur.

MERÂTİB-İ SEMÂNİYE (Sekiz Mertebe)

Soru: Tenezzülât-ı İlâhiyye nedir?

Cevap: Vasıtalar demektir. Yani ilâhî zuhûratların hepsi sekiz mertebe üzerinedir. Âlemlerede itlâk olunur.

Soru: Sekiz mertebe nedir?

Cevap: Hüviyet-i Mutlak;

Vahdet-i zâtiyye;

Sıfât-ı Sübhâniyye;

Esmâ-i ilâhiye;

Âyan-ı Sâbite;

Âlem-i Ceberût;
Âlem-i Melekût;
Âlem-i Mülk;

Soru: Hüviyet-i Mutlak nedir?

Cevap: Sırf zât-ı Hakk ki mertebelerden ma’dud değildir. (Zât-ı Mutlak sayılmayandır.) Mahalli cemdir, Hakk bilâ halktır. (Hakk, halk değildir.) Böyle müşahede olunur.

Soru: Vahdet-i zâtiyye nedir?

Cevap: Mazhar-ı hüviyet-i mutlaktır.

Vahidiyyet mazharı ulûhiyettir;

Vahidiyyet mazharı ehâdiyyettir.

Ehâdiyyet mazharı vahdeti zatiyyedir.

Vahdet-i zâtiyye mazharı zât-ı Hakk’tır.

Hüviyet Mutlaktır.

Hüviyet-i Mutlakanın mâverasını ilm-i ehad (tevhid ilmi dahi) idrak edemez.

Soru: Sıfât-ı Sübhâniyye nedir?

Cevap: Hakâik-i ekvân ki, taayyünât-ı eşya-dan her bir şey için bir ehâdiyyet vardır. Onunla diğerlerinden ayrılıp fark olur. **Sıfât-ı Sübhâniyye** bütün hakikâtin hakikâtlerine mü-teveccih olmalıdır. Her mevcutta o tahkik ve tayin O’nun iledir. Sanki

فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللهِ **“Nereye dönerseniz Allah-'ın yüzü (zatı) oradadır.”** (Bakara, 115) yani Allah Teâlâ’nın yüzü onda görülür.

Soru: Esmâ-i ilâhiye nedir?

Cevap: Mazharı sıfât-ı sübhâniyyeden esmâ-i ilâhiye müşâhede olunur. Kâinat, O'nun ahval, evsâf ve ahvâliyle muhtelif olmasıdır. Yani merzukta Rezzâk, hay (diride) Muhyî muşâhede olunur.

Soru: Âyan-ı Sâbite nedir?

Cevap: Mümkünlerin hakikâti mazharı esmâ-i ilâhiyedir. Yani hakikâtte esmâ-i ilâhiyyedir.

Soru: Âlem-i Ceberût nedir?

Cevap: İlâhî âlemde mümkünlerin vücududur ki âlemi ervâh derler. Âlem-i esmâ ve sıfât dahi denir.

Soru: Âlem-i Melekût nedir?

Cevap: Nur âlemidir. Makam-ı kalb, ufuku'l mübîn de denir. Sema ve içindekiler kalbe taalluk eder.

Soru: Âlem-i Mülk nedir?

Cevap: Dünya ve içindekilerdir.

Soru: Seyr u Sulûk nedir?

Cevap: Kişi bilinen mertebeleri halleriyle geçmesi, yani esfel-i sâfiline nasıl düştüyse o şekilde yükselerek asl'a vasıl olmasıdır.

Soru: Seyr kaç çeşittir?

Cevap: Dörttür.

Seyr-i ilâ'llâh;
Seyr-i fî'llâh;

Seyr maa'llâh;
Seyr ani'llâh;

Soru: Seyr-i ilâ'llâh nedir?
Cevap: Esfelden âlâya yükselmek demektir.

Soru: Seyr-i fî'llâh nedir?
Cevap: Esmâ, sıfat, şuûn, ağyarat (başkaları), takdisât (kutsiyetler), tenezzühât (nokasansız şeyler) demek olup sözle tabiri mümkün olmayanlarda seyirdir.

Soru: Seyr maa'llâh nedir?
Cevap: Bu seyri anlatmakta mümkün olmayıp temsil ile ancak anlaşılabilir.

Soru: Seyr ani'llâh nedir?
Cevap: Bekâ makamına rücu' (dönüş) yoktur. Belki temsilden anlaşılabilir. Seyr-i eşya demekte mümkündür.

TEMSİL-İ SEYR
(Seyrin Temsil ile anlatımı)

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِى اَدْعُوا اِلَى اللهِ عَلَى بَصِيرَةٍ اَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِى

"Resûlüm!) De ki: "İşte bu, benim yolumdur. Ben Allah'a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar aydınlık bir yol üzerindeyiz." (Yusuf, 108)

Bu âyeti kerimenin manasında Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin kıyamete kadar tabi olanları olacak demektir. Bu zâtlara tabi olup peşinden giderek kâmil seyir yapmak ge-

rekir. Molla Cami kaddese'llâhü sırrahu'l azîzin kitabında zikretmiştir ki;

İmam Şemseddin Safî [4] salihlerden ve büyüklerinden idi. Bütün vaktini zikir, ibadet ve buna benzer şeyler ile geçirirdi. Fakat bir kimseden zikir telkin-i (zikir dersi) almamış idi. Bir gün rüyasında gördü ki, kendi başına yaptığı zikri bir nur şeklinde ağzından çıkıp yere batmaktadır. Kendi kendine düşündü ki; bu hayra alamet bir şey değildir. Çünkü Kur'ân-ı Kerim'de buyruldu ki;

اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ

“O'na ancak güzel sözler yükselir (ulaşır).” (Fatır, 10)

Rüyamda ise bunun aksine oluyor diye işaret ediyor, dedi. Bu noksanlık meşâyihten telkini zikir almadığım için oldu dedi ve Ruzbehân-i Baklî kaddese'llâhü sırrahu'l azîzin müridlerinin yanına vararak telkini zikir alır. O gece rüyasında zikrinin bir nur olarak göğü yararak yükseldiğini gördü.

Bu misalden anlaşıldığına göre her ilim üstadsız olmaz.

Seyr u sülûk temsilinde ise; padişah var, vezirleri var, reâyası var. Bu reâyasıdan birisi padişahın huzurunda bulunmak, hususî yakınlarından olmak, hizmetinde bulunmak ve onunla görüşmek arzusunda olursa ona lazım gelen önce vezirlerden birisine bende olmalıdır. Onun emirlerini yapıp kendini sevdirmelidir. Vezir

---

[4] Şiraz velilerindendir. (Nefehatü'l Üns)

ondaki kabiliyet ve teslimiyet ile huzura çıkması nasıl gerekiyorsa terbiyesine dikkat ve talimat ile açıklayarak her türlü uyarı ve telkini icra ederek öğretir. Bununla beraber o kişi vezirin emirlerini padişahın emirleri gibi kabul ederek maksuduna erişmek ve padişahın rızasını kazanmak olduğundan kalbinde padişahtan başka düşünceyi de getiremez olursa hizmeti icrayı kazanmış olacağından, vezir o kişiyi huzura çıkarır. O bende de padişahtan başkasını tanımaz ve bilmez olur. İşte zât-a seyr sultana gitmeden önce oldu.

Sonra o bende padişahın ahlakını, makamını, kudretini, vb. ne gibi şeyler layık olup olmadığını teker teker hepsini anlayıp ve idrak ederek yine vezirin öğrettiği bilgileri unutmayarak hizmetini ona göre icra eder. Günden güne yakınlığı artarak rızaya uygun kalbî kabiliyetleri gelişerek padişahın mülkünde seyretmiş olur.

Sonra padişah bendesine vezirlik mükâfatı verir. Ona **“git raiyyetinde senin gibi huzuruma gelmek isteyenlere rehber olup bana getir”** diye irâde (buyruk) verir. Bendeyi maiyetine alıp sarayının her bir köşesini üst katından aşağıya kadar indirip raiyetinin huzuruna delalet için saraydan memur olarak çıkarır. Bu seyr ile **Seyr ani’l mülk** etmiş olur.

Her bir memuriyetin istihdamını bilip iç ve dış hizmetleri öğrenip reayadan kabiliyetli olanları kendinin gittiği yollardan huzura gitmeye layık olanlara delâlet ederek vazifesini yapmasına **Seyr-i fi hizmet-i mülk** demek gibidir.

Benzemese dahi akla bu kadar temsil ile an-

latılabilir. Bunu anlayıp bu şekilde Allah Teâlâ'ya yakın olabileceğini anlamalısın.

Soru: Sâliklerin halleri nedir?

Cevap: Tafsilen onbeş ise de icmâlen beştir. İcmâlen beyan edecek olursak;

1-Letâiflerin zikir seyri (Allah zikri)

2-Letâiflerin murâkabesi

3-Nef ü İsbât (Hapsi Nefes)

4- Tehlil zikri (La ilâhe illâ'llâh)

5-Tehlilin murâkabeleri

Tafsilen beyan edecek olursak;

1-**Kalb** latifesine zikir talim ettirilmesi

2-**Ruh** latifesine zikir talim ettirilmesi

3-**Sır** latifesine zikir talim ettirilmesi

4-**Hafî** latifesine zikir talim ettirilmesi

5-**Ahfâ** latifesine zikir talim ettirilmesi

6-**Nefs-i natıka** latifesine zikir talim ettirilmesi

7-**Beden** (Zikr-i Sultan) latifesine zikir talim ettirilmesi

8-Beş latifeye (Kalp, ruh, sır, hafî ve ahfâ) ya murâkabeleri telkin olunur.

9-**Nef ü İsbât** (Hapsi Nefes) dersi tarif olunur.

Buraya kadar dersler kalp ve letâiflerde olurken bundan sonra lisânen gizli sesle Tehlil (La ilâhe illâ'llâh) zikri telkin olunur. Bu günde beşbinden az olmayacaktır. (Bazı tariklerde bin adettir)

Onbeşinci derse kadar ise tehlilin

murâkabeleri tedricen telkin edilir. Daha başka murâkabeler varsa da esası bu kadardır.

Soru: Bahsedilen murâkabeler nelerdir?

Cevap: Ehâdiyyet Murâkabesi;

Mâiyyet Murâkabesi;

Akrabiyyet Murâkabesi;

Muhammediyyet Murâkabesi (Zâtiy yet, Hüviyyet)

Mubsırât (Görünenler) ve Müşâhedât Murâkabesi dir.

Soru: İcmâli seyr u sülûk kaçtır?

Cevap: İcmâli kırk ederse de icmâl-i insan dörtü ilave ederek hepsi kırk dört eder.

İCMÂL-İ İNSAN

Dört kısımdır.

Cesed: dört unsurdan oluşmuştur. (Toprak, su, hava, ateş)

Kalp: Sırlar kaynağıdır.

Ruh: Marifetu'llah kaynağıdır.

Sır: Müşahede yeridir.

İCMÂL-İ ÂLEM

Dört kısımdır.

Âlem-i Nâsut: Dünya ve içindekiler; cesede taalluk eden şeyler.

Âlem-i Melekût: Semâ ve içindekiler; kalbe taalluk eden şeyler.

Âlem-i Ceberût: Âlem-i Ervâha ve ruha taalluk eden şeyler.

Âlem-i Lâhût: Arştan sonra gelen ve sırra

taalluk eden şeyler.

EBVÂB-I İLÂHİYYE

Dört kısımdır.

Şeriat: Âlem-i nâsut ve cesede taalluk eder.

Tarikat: Kalbe taalluk eder.

Hakikât: İnsaniyetin bütününe ve ruha taalluk eder.

Marifet: Huzur ve müşâhedeye ve sırra taalluk eder.

MERÂTİB-İ İLÂHİYYE

Sekiz kısımdır.

Âlem-i Mülk: Âlem-i melekûttan önce gelen kattır.

Âlem-i Melekût: Âlem-i ceberût mazharıdır.

Âlem-i Ceberût: Âlem-i İlâhiyyenin mümkünata açılan kapısıdır.

Ayân-ı Sabite: Esmâ-i ilahiyyedeki mümkünlerin hakikâtleridir

Esmâ-i İlâhiyye: Mazhar-ı sıfât-ı Sübhâniyye dir.

Sıfât-ı Sübhâniyye: Hakk'ın müşâhedeleri dir.

Vahdet-i Zâtiyye: Mazhar-ı ulûhiyettir.

Hüviyyet-i Mutlak: Mutlak zât'tır.

SEYR

Dört kısımdır.

Seyr-i ilâ'llâh: Kalp mertebesindedir. Mütekaddimîn (önceki) ve Müteahhirîn (sonraki) mezheplerin (yollar-tarikatler) görüşüne göre bu seyr Ef'âlde ve nefis menzillerindedir.

Seyr-i fî'llâh: Sonrakilerin görüşüne göre

ruhta, öncekilerin görüşüne göre kalptedir.

Seyr maa'llâh: Sonraki ve önceki mezheplerin görüşüne göre ruhta demişlerdir.

Seyr ani'llâh: Sonrakiler göre ahfâ mertebesinde, öncekiler göre sır tecellisinin ahfâ mertebesindedir.

FENÂ MERTEBELERİ

Dört kısımdır.

Fenâ fî'l Ef'âl: Sonrakilere göre kalp, öncekiler göre cesettedir.

Fenâ fî'l Esmâ: Kalpte veya ruhtadır.

Fenâ fî's Sıfât: Sır veya ruhtadır.

Fenâ fî'z Zât: Ahfâ veya sırdadır.

ŞUHÛD MERTEBELERİ

Dört kısımdır.

Şuhûd Hakk'ı Hakk ile görmektir.

Şuhûd fî'l Ef'âl: Yeri kalptedir.

Şuhûd fî'l Esmâ: Yeri ruhtadır.

Şuhûd fî's Sıfât: Yeri sırdadır.

Şuhûd fî'z Zât: Yeri Ahfâdadır.

TECELLİ MERTEBELERİ

Dört kısımdır.

Gaybî nurlarının gaybî olarak zuhur etmesidir.

Tecell-i Âsâr: Cesetdedir.

Tecell-i Ef'âl: Kalptedir.

Tecell-i Sıfât: Sırda veya ruhtadır.

Tecell-i Zât: Ahfâ veya sırdadır.

SUBÛTİ SIFATLAR

Sekizdir.

Hayat, ilim, Semi', Basar, irade, kudret, kelam, Tekvin

Buraya kadar sayılanları toplamı şu şekildedir.

İcmâl-i âlem	= 4
Ebvâb-ı İlâhî	= 4
Meratib-i ilâhiye	= 4
Seyirler	= 4
Şuhûd Mertebeleri	=4
Tecelliyât Mertebeleri	=4
Fenâ Mertebeleri	=4
Sıfât-ıSubûtiyye	=8
İcmâl-i İnsan	=4
TOPLAM	=44

Soru: İnsan neden meydana gelmektedir?

Cevap: İnsan on latifeden oluşmuştur.

Beşi Âlem-i Halk'tan, beşi **Âlem-i Emir**'dendir.

Soru: Âlem-i Halk ne demektir?

Cevap: Allah Teâlâ'nın **"Ol"** emri ile hâsıl olmuş ise de sonra madde tedrici zamanla, mevcutta olandır.

Soru: Âlem-i Emir ne demektir?

Cevap: Allah Teâlâ'nın "Ol" emri ile mücerred (soyut), maddesiz, zamansız ve suretsiz olandır.

Soru: Âlem-i Halk'ta olanlar nelerdir?

Cevap: Nefis Latifesi ve anasır-ı erbea (Dört unsur: Toprak, su, hava, ateş) dır.

Soru: Âlem-i Emir'de olanlar nelerdir?

Cevap: Kalp, ruh, (Ruhu insanînin bir sıfatıdır) sır, hafî, ahfâ dır.

Soru: Âlem-i Nâsut ne demektir?

Cevap: Mutlak olarak dünya denir.

Soru: Âlem-i Mülk ne demektir?

Cevap: Dünya ve içindekileri; cesede taalluk edene denir.

Soru: Âlem-i Melekût ne demektir?

Cevap: Sema ve içindekileri; kalbe taalluk edene denir.

Soru: Âlem-i Ceberût ne demektir?

Cevap: Âlem-i Esma, Sıfat-ı İlâhiyye ve Âlem-i Ervâha, ruha taalluk edene denir.

Soru: Âlem-i Lâhut ne demektir?

Cevap: Arştın (mâverası) ötesi olan sırra taalluk eder.

Soru: Sır nedir?

Cevap: Ruhtan daha latif insana verilen müşahede mahallidir.

Soru: "Allah Teâlâ Âdemi onun suretinde yarattı" ne demektir?

Cevap: Onun zamiri Âdem'e raci' olmuş hasebiyle yani; Âdemi heyetiyle vücuda getirerek hakikâti üzere yarattı,[5] demektir,

---

[5] Hadisin, **"sûratihî"** ibaresinde yer alan **"he"** zamirinin Âdem'e delâlet ettiği yönündeki iddiayı destekler tarzda yeniden yorumlanmasıdır. Bu durumda hadis, **"Allah, Âdem'i Âdem 'imajında' veya 'formunda' yarattı"** manasına gelir. (İbn Kuteybe hadisin, varsayılan ilk formu ile ilgili bu ameliyeyi kelâmcılara izafe etmektedir (Tevîlü muhtelifi'l-hadîs, Kahire 1908/1326, 277). Krş. Kastallânî, Buhârî Şerhi, İsti'zân, 79/1; Nevevî, Müslim Şerhi, Birr, 45/115.)

(Bu kelimelerin Arapçadaki karşılığı **"sûret"** kelimesidir. Bu kelimenin Tekvîn'de geçen "imaj" kelimesinden ziyade **"form"** ile tercüme edilmesi, genellikle daha uygun olmaktadır. Bu kelime bazı bağlamlarda "yüz" mânâsına da gelmektedir).

[(Meksika Tabletlerindeki)Yedinci Emir: Diğer emirlerin icrasından sonra idrak kuvveti dedi ki; "İnsanı kendi tarzımızda yaratalım ve arzı idare edecek kudret ve kabiliyetlerle techiz edelim" bunun üzerine kâinatta mevcut her şeyin haliki olan yedi başlı idrak kuvveti insanı yarattı ve onun vücudunun içine yaşayan ve fena bulmayan eş koydu. Böylece insanı idrak kuvveti itibarıyla halikine benzetti."

"Bizim kendi suretimizdeki" cümlenin manası nedir? Bu hiç şüphesiz Hâlik'in şekil ve suretinde demek değildir. Çünkü yazılarda daha sonra "Hâlik insan tarafından idrâk olunamaz. Onun ne sureti yapılabilir ne de ona isim verebilir, o isimsizdir." Denilmektedir.

Her insan **"Allah Teâlâ'nın suretinde"** yaratılsaydı, o Allah Teâlâ'nın tasviri olurdu. Fakat ma-

Soru: Murâkabe ne demektir?

Cevap: Mebde-i Feyyâzdan varid olan feyz-i mevridini derûni mülahaza ile intizardır. (Çok Feyizler veren Allah Teâlâ'dan gelecek feyzi iç haliyle beklemektir.) Dahası Feyyâz'ın bütün halini bildiğine kâni olup, bu hali devam ettirmektir.

Her bir makamın murakabesi vardır. Murâkabesiz zikir o kadar tesirli olmaz iken, zikirsiz murâkabe ise faydalı ve tesirlidir. İhsan makamı denilen şeyde budur.

Soru: Nakşibendiye Usûlu ne demektir?

Cevap: Ehl-i sünnet akidesine bağlanmak;

Azimet ile amel etmek;

İstikâmet üzere Allah Teâlâ'ya yönelmek;

Devâm-ı Zikir;

Devam-ı Murâkabe;

Avamla iken ayık olmak;

Halvet ve celvet üzere olmak

Huzur melekesine kavuşmak;

Allah Teâlâ'nın ahlakıyla ahlaklanmak;

---

demki Allah Teâlâ anlaşılmayan ve tasavvur olunamayan bir şeydir. Mademki O'nun ne sureti yapılabilir, nede O'na isim verilebilir. Şu halde Tevrat'ın (tabletleri) tercümede "image" kelimesini kullanmakta hata etmiştir. **CHURCWARD C. James** MU ÇOCUKLARI, Mu 'nun Mukaddes Sembolleri [Kitap]. - New York : [s.n.], 1934. - "The Sacred Symbols of Mu" adlı eserin New York Iver Washburn, S. basımının çevirisidir., s. 91)]

Soru: Nakşibendiye zikri nedir?

Cevap: Önce kalp ile hergün üçbin veya beşbin **"Allah"** lafzını zikretmektir. Letâifleri zikirle geçmektir. Sırasıyla ruha, sırra, hafîye, ahfâya, nefis latifesine, cesed latifesine; bunlardanda **biner** zikir ziyade ederek hergün dersi **onbirbin**e ulaşır. Sonra nef ü İsbat (haps-i nefes) telkin olunur. Letaiflerde murâkabe gösterilir. Sonra tehlil (La ilâhe İlla'llâh) zikri telkin olunur. Sonra tehlilin murakabeleri tedricen telkin olunur.

Soru: Kalb zikrinden ne sonuç hâsıl olur?

Cevap: Bahsedilen zikirlerden izinli olarak zikreden mahv ve gayb olur ve Sultan-ı zikr zuhur eder.

Soru: Nef ü İsbat (haps-i nefes) zikri ile ne sonuç hasıl olur?

Cevap: İzmihlâl-i külli hâsıl olur.

Soru: Murâkabeden ne sonuç hâsıl olur?

Cevap: Herbir murâkabeden sonra bir mertebeye mahsus Fuyuzâtı Rabbâniyeye mazhar olur.

Soru: Bahsedilen mahv ve izmihlâl ne demektir?

Cevap: Fenâ fi'llâh zuhur eder.

Soru: Fenâ fi'llâh ne demektir?

Cevap: Fenâ üç mertebededir. Fenâ fi'l Ef'âl ki aynı salik bütün mahlûkatın hallerinde

Hakk'ın yaptığını müşahede eder. Bu makam kalptedir.

Fenâ fi'l Esmâ, ve Sıfât ise merzukta Razzâk sıfatını, diride Muhyî sıfatını müşahede etmektir. Bu makam ruhtadır. Makamı sırda dahi Fenâ-i tecelli sıfat dahi zuhur edip mevcudatta şuhud tevhid müşahede olunur.

Hafî ve ahfâda dahi tecelli zât zuhur eder. Bütün mevcut, mecburî varlıklarıyla Hakk'tandır. Hakk'ın dışındakiler kuru bir isimden ibaret olup O'ndan müşahede olunurlar.

Soru: Bekâ bill'âh ne demektir.

Cevap: Fenâ fil'llâh bir manada kötü vasıfların düştüğü yok olduğu gibi bekâbi'llâh güzel beğenilmiş sıfatların vücuda gelmesidir. Dahası sâlike Hakk'ın vücudundan gayrı görülmemek hali hâsıl olur. Rabbânî vucüd zuhur eder.

"…. Bir kere onu sevdim mi ben onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. …..." [6] sırrı zuhur eder.

Soru: Tecelliye ne derler?

Cevap: Gayb nurlarından kalbe zahir olanlardır.

Soru: Tecelli kaç mertebede olur?

Cevap: Dört mertebedir.

Tecelli-i Ef'âl; eserlerde ve dünyevidir ki, kalpte, mahlûkatın bütün fiilleri mahvolup hemen fiili Hakk'ın zuhur ettirdiğini görür.

[6] Buhârî. Rekaik, 38; İbn. Mâce. Fiten. 16.38

Tecelli-i Esmâ; ruhta zuhur edip merzukta Razzâk, diride Muhyî ismini müşahede olunur.

Tecelli-i Sıfat; sırda zuhur edip bütün varlıklarda **"tevhid şuhûdî"** üzere müşahede olunur.

Soru: Tecelli-i Zât ne demektir?

Cevap: Bütün mecudât varlığıyla Hakk'ındır. Hakk'ın gayrisi sadece isimden ibarettir. Bu müşahede hafî ve ahfâ da zuhur eder. Bu müşahedeyi erbabından başkasına da anlatmak uygun olmaz. Çünkü nurlu şeriat, eşyanın hakikâtin varlığını sabit görür inkâr etmez.

Eğer masivanın vücudu için Hakk'ın dışında bir vücudu vardır dersen bu hale mahcubînin (perdelenmişler) hali demişlerdir. Keşf ehlinden bazıları hakikâten ve itibaren Allah Teâlâ'dan başka şeyler yoktur, bazıları hakikâten yok itibaren sabit deseler de, mahiyet (nitelik sahibi olmak) mümkünün (sonradan yaratılan) üzerinde vardır. Suret vücudun gölgesidir. Bunun gibi başka manalar veren ehli keşf olmuştur. Bazı ehl-i hakikât vacid ne de masiva hakikâten yok, itibaren sabittir, demişlerdir. Zıll (Âlem Gölge varlık), Hakk değil Hakk'ın aynısı demişlerse de burası ayakların kaydığı yerlerdir. Bu konuyu başka kaynaklardan da incelemek gerekir.

Soru: Tevhid ne demektir?

Cevap: Tecelliyatın zuhuruna tabi olarak mertebe olarak dörttür. Âsar, ef'âl, sıfat ve zâttır.

Soru: Sofî nedir?

Cevap: Allah Teâlâ baki kalıp, nefsin tabiatlarını terbiye edip hakikâtlerin hakikâtine ulaşmaktır.

Soru: Tasavvuf nedir?

Cevap: Kalbi tasfiye edip sâfi olmaktır.

Soru: Vecd nedir?

Cevap: Bulmak, varlık demektir.

Soru: Vacibü'l Vücud nedir?

Cevap: Vücudu kendinden olup başka bir şeye muhtaç olmayandır. Başka bir şey ile kayıtlamak, vücudun çeşitli şekilde tecelli etmesidir. Bu kayıtları düşürürsen tevhid olur.

Soru: Mümkünü'l Vücud nedir?

Cevap: Allah Teâlâ'nın **"ol"** emriyle yoktan var olan şeylerdir.

Soru: Vecd nedir?

Cevap: İştiyakın galip olmasıyla ile aklın gitmesidir.

Soru: Cezbe nedir?

Cevap: Kulun külfetsiz, zahmetsiz, zorlanmadan, meşakkatsiz Allah Teâlâ'nın yardımıyla muhtaç olduğu makama çıkmasıdır.

Soru: Cem nedir?

Cevap: Halksız, Hakk'ı müşahededir.

Soru: Cemü'l Cem nedir?

Cevap: Halkı, Hakk ile kâim görmektir. Fark ba'del Cem de budur. Cafer Sâdık radiyallâhü anh buyurdu ki;

ليس مني شيء ولا في شئ ولا على شئ

"Ben bir şey değilim, Ondan başka bir şeyde değilim, nede herhangi bir şeyde"

Soru: Latife-i kalp ne demektir?

Cevap: İnsan kalbi zikredince arşın üstündeki aslıdır. Feyzi tecelli-i ef'âli ilâhidir.

Soru: Latife-i ruh ne demektir?

Cevap: İnsan ruhunun hakikâtidir. Aslı arşın üstündedir. Feyzi tecelli-i Sıfatı subûtidir.

Soru: Latife-i sır ne demektir?

Cevap: Kalpte bir kuvvettir. Aslı arşın üstündedir. Feyzi tecelli-i şuûnâtı zâtiyyedir.

Soru: Latife-i hafî ne demektir?

Cevap: Allah Teâlâ ile insanı ruh arasında vasıta tecellisidir. Aslı arşın üstündedir. Feyzi tecelli-i Sıfatı Selbiyedir.

Soru: Latife-i ahfâ ne demektir?

Cevap: Arşın üstündedir. Feyzi tecelli-i şuûnu câmiidir.

Soru: Latife-i Nefs-i Natıka demektir?

Cevap: İki kaşın arasındadır. Göze gelen su

gibi bedene tesir eden latifedir.

Soru: Latife-i Beden demektir?

Cevap: Bütün bedene tesir eden sultân-ı zikirin zuhuruna sebeptir. Bütün beden zikreder.

Latife-i kalp murâkabesinde, Cenâb-ı Hakk'ın feyzinde fenâdır. Nuru tecelli-i ef'âli ilâhiyedir. Bu latife-i kalpte ise de âlemi halktan latife-i nefiste de vaki olur. Sonra;

Ruh murâkabesinde, Allah Teâlâ'nın feyzinde fenâdır. Nuru tecelli-i sıfât-ı subûtiyyedir. Latife-i ruh âlem-i emirden ise de âlem-i halktan hava unsurunda vaki olur.

Sır murâkabesinde, feyz Şuûnâtı zâtiyyedir. Âlem-i halktan su unsurunda vaki olur.

Hafî murakabesinde, feyz Sıfât-ı Selbiyyeden dir. Âlem-i halktan ateş unsurunda vaki olur.

Ahfâ murâkabesinde, feyz Şuûnât-ı Câmiidir. Âlem-i halktan toprak unsurunda vaki olur.

DÖRT UNSUR

Su: Aslı sırdır.
Hava: Aslı ruhtur.
Ateş: Aslı Hafîdir.
Toprak: Aslı Ahfâdır.

TEVHİD

Allah Teâlâ'dan başka yaratılanları gönülden çıkararak tecrit etmektir.

VAHDET

Allah Teâlâ'nın vücudundan başka şeyleri şuurdan ve gönülden halas etmektir.

SAADET

Kendisinden (nefis) kurtulup Allah Teâlâ'yı görmektir.

ŞAKAVET

Kendisiyle karışıp Allah Teâlâ'dan uzaklaşmış olmak

VASL

Allah Teâlâ'nın vücudunun nurunu müşahede edip kendini unutmaktır.

FASL

Allah Teâlâ'nın dışındakilerden ayrılmaktır.

SEKR

Gönülde saklanması gerekli bir hal zuhur edince onu gizleyemeye gücü yetmemektir.

Mevlana Hüsamddin kaddese'llâhü sırrahu'l azîz seyrler hakkında üstadlarından öğrendiği şeylerle buyurdu ki;

Seyr-i ilâ'llâh; Öncekiler ve sonrakilere göre mertebe-i cesede nefis menzillerinden vusul ile seyr, Ufuk-u Mübîn'e kadar kalp makamının sonuna kadardır.

Tecelli-i esmâ başlangıçtır. Kavuştuğu şeyler ise hicabı kesret kalkıp vechi vahdet görünür. Ufuk-u Mübîn arşta suları ağaçları olan bir olan

yerdir. Yeri ise nihayeti olmayan kalptedir.

Seyr-i fî'llâh; mertebe-i kalpte veya ruhta dır. Sıfatlar ile muttasıf esmâ-i ilâhiyyeyi Ufuk-u Â'la'da hakikâtiyle görmektir. Nihayeti Hazret-i Vahidiyyete yükselmektir.

Kavuştuğu şeyler ise batınî ilimlerin çokluğu ile Allah Teâlâ'nın yüzünden hicâb-ı vahdeti (vahdet perdesini) kaldırmasıdır. Eğer hicâb-ı vahdet kalkmaz ise ilimlerin çokluğu görünmez.

Seyr maa'llah; mertebesi sırda veya ruhtadır. Bunların sonunda kavuştuğu şeyler ise, Ayn-ı Cem, Hazret-i Ehâdiyyet, Kâbe Kavseyn Makamına yükselmedir. Bu şekilde ikilik kalmaz. İkilik kalkınca Makam-ı Ev Ednâ zuhur eder. Nihayeti velâyet ve vuslat olur. Ayn-ı Cem-i Ehâdiyyet olur. Zahir ve batın bir olmuştur. Mülk ve melekût hazretlerinden halas buna denir.

Seyr ani'llâh; mertebesi ahfâ veya sırdadır. Seyr-i bi'llâh ani'llâhı tekmil için seyrdir. Bunların sonunda kavuştuğu şeyler ise, Bekâ ba'del Fenâ (Fenâdan sonra Bekâ), Fark Ba'del Cem (Cem'den sonraki fark), İzmihlâli halki'l cesed fil Halk (Cesedin yaratılışındaki yokluğu görmek)

Bu seyirin nihayetinde Âlem-i Bekâ'dan temkini hakâike dönmektir.

Bu seyirleri Allah Teâlâ kolaylaştırsın âmin.

MURÂKABE

Hakikâtte murâkabe intizar (beklemek-gözlemek) tir. Çünkü seyirlerin sonucu bu intizarlardan ibarettir. İntizarın zuhuru muhabbet galebesi (çokluğu) dir. Bu Nakşî yolu intizardan

ayrı olmaz.

Beyt:
Olmak ağzında kuru nâm
Çalış zehirden yektir tamam
Arş'a yoktur gerçi çarhın nisbeti
Lîk â'ladır zeminindeki katı

Gerçi herkes müyesser olmasa da bizim temsillerimizle bu manayı anladın. Bunun gibi sözlere güya kavuşmak boş sözlere giriftar olmaktan şirin renktir.

Allah Teâlâ sizi bizi bunlarla rızıklandırsın. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yüzü suyu hürmetine intizar edip feyzi beklemekteyiz.

İCAZETTEN SONRA MÜRŞİDİN TEVECCÜHLERİ

Günahkâr kimseye tevbe eylemesi için kendi nefsine teveccüh eyleyerek kendini âsî ve günahkâr farz edip o mülâhaza ile pişmanlık ve günahlarını hatırlayarak tevbe edip o vecihle günahkâr kimseye yönelir. Bu şekilde inşallah tevbe tesiri hâsıl olur.

Hastaya teveccüh edecek olursa kendi nefsine teveccüh eyleyerek kendini hasta farz edip o mülâhaza ile hasta kimseye yönelir. Yahut önce hasta ve benzeri şeyleri nef ü isbat zikreder ile teveccüh ile inşallah şifa bulur.

Cezbe için teveccühte ise mukaddes ism-i zât-ı süflî (aşağı) letâiflerden ulvî letâiflere ve

letâfi nefse kadar teveccüh edilir.

İstiğrâk için teveccühte ise, letâifi ulyâdan zikrullâh ile süfliyye teveccüh eyleye. Bu teveccühle hicâb-ı zülmâniyye sonra hicâb-ı nuraniyelerin izâlesi için perdeleri kaldırarak kalbe ve müride cezbe ve muhabbetullah koymak için düşüncesiyle teveccüh eder.

Ölmüşlerin ve dirilerin nispetini bilmek için teveccüh keyfiyeti ise kendini en yüksek makamlara çıkararak düşüncelerini boşaltıp kaybolup karşısındaki dirinin ve ölmüşlerin düşüncesini durumunu öğrenir.

Havatırları gidermek için teveccüh ise mürşid ruhânî nefsiyesi ile müridin zülmânî nefsine teveccüh ile kötü düşünce vesveselerini giderir. Eğer çok olursa elini kalbinin üzerine kor **“Sübhânel melik Kuddûsu’l Hallâk”** der,

اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ وَيَاْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ

“Allah dilerse sizi yok eder ve yerinize yeni bir halk getirir.” (Fatır, 16) âyetini okur.

Soru: Sıfât-ı Fiiliye nedir?

Cevap: İşlerin meydana gelişi mahlûkun varlığı üzerinde oluşan sıfat-ı ef’âl, yaratmak, rızık vermek, inşa etmek, ibda’ etmek, yapmak, ihya etmek, öldürmek, yok etmek, çıkartmak, iade etmek, yükseltmek, merhamet etmek, zorlamak, kızmak, tasvir etmek, vb. tekvin sıfatlarını içerir. Allah Teâlâ’nın bu ortaklık durumu ezel-

de ilim ile ve nüzülde (yaratmada) fiil iledir.

Soru: Sıfât-ı maneviye nedir?

Cevap: Sıfat-ı Subutiye gerekli olup onunla hakikâte çıkandır. Kadir, Hayy, Mürid, Basir, Mütekellim, Mukevvin gibi sıfatlardır.

Soru: Sıfat-ı Zâtiyye nedir?

Cevap: Vucüd, kıdem bekâ, vahdaniyet, muhaleftün lil havadis, kıyam bi nefsihi sıfatlarıdır.

a.Vücud: Allah Teâlâ'nın var olması demektir. Onun varlığı zorunludur.

b.Kıdem: Varlığının ezelî olması, yani başlangıcının bulunmaması demektir.

c.Bekâ: sonsuza dek varlığını sürdürmesi.

ç.Vahdaniyet: Tek olmasıdır. O, zatında ve sıfatlarında birdir.

d.Muhalefetün lil havadis: Yarattığı varlıklardan hiçbirine benzememesidir.

e.Kıyam binefsihi: Varlığının kendinden olması ve varlığını sürdürmek için hiçbir kimseye ve şeye muhtaç olmaması demektir.

Soru: Sıfât-ı Subutiyye nedir?

Cevap: Hayat, İlim, İrade, Kudret, Sem'i (işitme), Basar (görme), Kelâm, Tekvin (Yaratma, var etme.)

Soru: Sıfât-ı Selbiyye nedir?

Cevap: "O doğurmamış ve doğmamıştır." (İhlâs,3)

"Selbetmek"; kaldırmak, uzaklaştırmak, ten-

zih etmek anlamındadır. Allah Teâlâ'nın zâtına ve varlığına yakışmayan, o yüce zât hakkında mümteni' (imkansız) olan vasıflardan tenzih etmektir..

Soru: Yok olan ilme taalluk eder mi?

Cevap: Evet, Allah Teâlâ yok olanı yokluğu halinde de bilir. (Bu bilme mahluka ezeli olma durumunu gerektirmez) Var olduğu halde ne keyfiyetle var olup vücud bulacağını ve nasıl yok olacağını da bilir.

Risalenin bu kısmında fenâ ve bekâ tekrar mahiyetinde yazıldığı için terk edildi. [7]

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

****

***

**

*

---

[7] Hata ve kusurlar şahsıma aittir. **Tercümenin bittiği tarih 03.11.2010**